

**UCHWAŁA NR XXVIII/172/2021
RADY GMINY MALCZYCE
z dnia 22 kwietnia 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Malczyce

Monika Krzywdzińska

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art.6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program zakłada działania profilaktyczne, ochronne i doskonalące dotychczasowe działania jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Malczyce, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Cel ten można osiągnąć jedynie przez interdyscyplinarne działania służb i podmiotów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy i ochroną ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja Programu może przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy i wzrostu poczucia bezpieczeństwa rodzin z terenu Gminy Malczyce. Biorąc powyższe pod uwagę przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Malczyce

Monika Krzywdzińska

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025

Charakterystyka przemocy w rodzinie

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21].

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującą szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16-19]. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym.

Rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- Zaniedbanie – to ciągłe niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.
- Cyberprzemoc – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne.

Wszystkie te formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają. Stosowanie przemocy w konsekwencji prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Drastyczne skutki przemocy zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Z badań ogólnopolskich oraz obserwacji społeczności lokalnej wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie dotyka rodziny o zróżnicowanym statusie społecznym, zjawisko to jest powszechne a rodziny i osoby niechętnie przyznają się do przemocy, ukrywając fakt przemocy w „czterech ścianach” swojego domostwa. Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem jednostajnym i najczęściej przechodzi ona różne fazy, od narastającego napięcia i agresji, najczęściej słownej, ze strony osoby najbliższej, poprzez przemoc fizyczną, często i psychiczną, do okresu spokoju, tzw. fazy „miodowego miesiąca”, po której cykl zwykle się powtarza, choć spokojniejsze okresy pojawiają się coraz rzadziej.

Przemoc wobec dzieci często bywa wynikiem powielania przez rodziców wzorców wyniesionych z własnych domów. W przypadku osób, które doświadczyły przemocy w dzieciństwie, nie widzą one nic złego w „klapsie”, „pasku”, „kablu”, czy innym przedmiocie jako narzędziu wymierzania kary. Osoby, które same były świadkami przemocy, szczególnie mężczyźni, nieświadomie tworzą wyobrażenie, iż przemoc jest nieodzownym składnikiem określonej roli męża, ojca, mężczyzny. Przemoc wobec dzieci należy odróżnić od innych form krzywdzenia dziecka. Istnieją bowiem sytuacje, gdy działania przemocowe nie są intencjonalne, a rodzice nie zdają sobie sprawy, że krzywdzą dziecko. Występuje to między innymi w sytuacji, gdy rodzice poświęcają dziecku zbyt mało czasu, uwagi, troski o nie, nie zaspakajają potrzeb emocjonalnych dziecka.

Możliwe dysproporcje sił w rodzinie:

- wiek: np. relacja dorosły – dziecko; starszy – osoba w sile wieku
- płeć: np. kobieta jest z reguły słabsza od mężczyzny
- stan zdrowia: np. niepełnosprawna czy chora osoba jest słabsza od zdrowej
- różne zależności: np. dziecko – rodzic; rodzic – dziecko – zależność ekonomiczna

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, nie jest czynem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Długotrwała powoduje nieodwracalne zmiany w psychice i zachowaniu ofiary. Osoba dotknięta atakami przemocy ma niską samoocenę, tkwi w poczuciu bezradności i bezsilności. Dzieci dotknięte nią w rodzinie są wycofane, zastraszone, można u nich zaobserwować zjawisko ciągłego niepokoju i nerwowości – konsekwencjami tego mogą być choroby psychiczne i zaburzenia emocjonalne objawiające się dopiero w życiu dorosłym.

Inny problem stanowi przemoc w cyberprzestrzeni. Szczególnie istotna jest tematyka krzywdzenia innych przy użyciu Internetu, interaktywnych lub cyfrowych technologii. Jeszcze kilka lat temu mówiono o pięciu rodzajach przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej, zaniedbania), dziś identyfikuje się jako przemoc zjawisko mobbingu, stalkingu czy cyberstalkingu oraz cyberprzemocy.

Przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, jest główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy pomoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi: „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”.

Spoleczne skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem społecznym. Osoby jej doznające nie są w stanie funkcjonować poprawnie w relacjach interpersonalnych, są wyizolowane i bezradne. Dzieci wychowywane w rodzinach, w których dochodziło do przemocy z dużym prawdopodobieństwem będą ujawniać zaburzenia zachowania, zachowywać się agresywnie, powtarzać zaobserwowane zachowania w późniejszym życiu. Prawdopodobne jest również kontynuowanie schematu rodzinnego poprzez wybieranie agresywnego partnera. Ofiary mogą być zastraszane przez partnerów, którzy grożą im śmiercią lub śmiercią ich dzieci, jeśli prawda o przemocy wyjdzie na jaw; odczuwają lęk przed zemstą. Mogą być przekonane, że przemoc dotyczy tylko ich osoby, inni zaś nie mają takich kłopotów; czują się winne, mogą myśleć, że gdyby były lepsze, ataki agresji nie występowałyby. Ofiary mogą myśleć, że nie zasługują na żadną pomoc, są przekonane, że zasłużyły na swój los. Doznający przemocy mogą być uzależnieni od partnerów, którzy są jedynymi żywicielami rodziny, mogą być przekonani, że nie będą w stanie sami utrzymać dzieci. Pokrzywdzeni wierzą, że w każdym małżeństwie istnieje przemoc, że skutki przemocy są zbyt małe, by komukolwiek o tym mówić. Mają nadzieję, że przemoc była incydentalna, a partnerzy zmieniają się na lepsze. Często uważają, że przemoc jest sprawą rodzinną i nie mogą liczyć na pomoc z zewnątrz. Ofiary utraciły wiarę w pomoc, ponieważ w przeszłości okazała się mało skuteczna. Nie chcą złamać tradycji kulturowo-religijnych. Wolą utrzymać małżeństwo za cenę cierpienia, ze względu na wartości religijne lub tradycje kulturowe. Sprawcy przemocy w rodzinie stanowią grupę niejednorodną pod wieloma względami. Różnicuje ich płeć. Mimo, iż przewaga liczebna wśród sprawców jest po stronie mężczyzn, nie można marginalizować sytuacji, w których sprawcami przemocy są kobiety tym bardziej, że nie są to przypadki odosobnione. Stosowaniu przemocy towarzyszy często uzależnienie alkoholowe. Jak wskazują dane z Niebieskiej Karty, w grupie sprawców dominują osoby uzależnione. Nie oznacza to jednak, że każdy sprawca przemocy nadużywa alkoholu. Sprawcami są również osoby, które nie mają problemu alkoholowego. Nie istnieje bowiem żaden związek przyczynowy pomiędzy uzależnieniem, a stosowaniem przemocy. Alkohol sprzyja przemocy, ale jej nie powoduje. Przyczyny przemocy leżą gdzie indziej. Zachowanie sprawcy może być wynikiem tego, iż: jest przeciążony problemami, silnymi emocjami, agresywnymi uczuciami, nie posiada umiejętności współżycia z drugim człowiekiem, brak mu wychowania i wykształcenia form współżycia w rodzinie, jest obciążony środowiskowo np. wzorcem bicia, był wychowany w kulturze i tradycji grupy społecznej, która akceptowała przemoc, jest niedowartościowany, niezaradny życiowo, zawistny i zazdrosny. Sprawcy przemocy to osoby z różnym poziomem świadomości własnych agresywnych zachowań. Są wśród nich jednostki w początkowym stadium stosowania przemocy, mające poczucie złego, krzywdzącego zachowania oraz dłużej sprawcy z postawą zaprzeczania i braku odpowiedzialności. Różna jest wśród sprawców przemocy motywacja do zmiany.

Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Malczyce

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie Malczyce, z uwzględnieniem istnienia problemu przemocy w rodzinie.

Charakterystyka środowiska lokalnego:

Gmina Malczyce liczy 5.674 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2020r.) Liczba kobiet wynosi 2.856 natomiast mężczyzn 2.818. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Środzie Śląskiej w IV kwartale 2020 roku wynosiła 139 osób, w tym 71 kobiet (sprawozdanie z MPiPS dane: PUP w Środzie Śląskiej). Z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze w 2020 roku korzystało 85 rodzin, w których przebywało 151 osób. Głównymi problemami wśród klientów była niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezrobocie (dane GOPS).

Instytucją działającą na rzecz pomocy osobom i rodzinom jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Na podstawie dokumentacji Ośrodka prowadzonej przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny oraz z ich bezpośredniej obserwacji wynika, że na terenie

gminy Malczyce występuje problem przemocy w rodzinie. Przemoc ta łączy się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, nadużywaniem alkoholu i środków odurzających. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, współpracuje z Sądem, Policją, prokuraturą, kuratorami sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Śląskiej, placówkami oświatowymi, lekarzami rodzinnymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i obopólnego wsparcia – szczególnie w sytuacjach kryzysowych, w których pracownicy socjalni podejmują interwencje w środowisku.

Jednoznaczne określenie skali przemocy w rodzinie jest trudne, bowiem dane zgromadzone przez instytucje i podmioty, które w swojej działalności mają bezpośredni lub pośredni kontakt z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (organizacje pozarządowe, ośrodki pomocy społecznej, ośrodki terapii uzależnień, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki ochrony zdrowia, poradnie zdrowia psychicznego, wydziały edukacji i podległe placówki oświatowe, sądy, policja) stosują różne formy typologii i klasyfikacji danych. Z danych ogólnopolskich oraz lokalnych jednak jednoznacznie wynika, że najczęściej osoby doświadczające przemocy bądź będące jej świadkami najczęściej zwracają się do Policji, a w dalszej kolejności do pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej. **Na terenie gminy Malczyce w ostatnich latach odnotowano znaczący wzrost domowych interwencji Policji.**

Liczba policyjnych interwencji domowych na terenie Gminy Malczyce

Liczba interwencji	2018	2019	2020
Gmina Malczyce	61	80	63
Powiat	835	1043	868

(źródło: dane KPP w Środzie Śląskiej)

Poniżej przedstawiono zestawienia analizowanych obszarów i wnioski, które uwzględniono w konstruowaniu zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 w naszej gminie.

a) Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Każda z tych służb ma w swoich zapisach ustawowych możliwości korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także obowiązek współpracy, gdy zostanie o to przez nie poproszona. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Liczba sporządzonych Niebieskich Kart

Lata	2018	2019	2020
Liczba NK	18	12	20
Liczba ofiar, w tym:			
- kobiet	K – 16	K – 11	K – 16
- mężczyzn	M – 1	M – 1	M – 1
- małoletnich	Mał. – 1	Mał. – 0	Mał. – 3
Liczba sprawców, w tym:			
- kobiet	K – 2	K – 1	K – 2
- mężczyzn	M – 14	M – 11	M – 17

(źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego)

W naszej gminie liczba osób objętych pomocą w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” od 2018 roku była zróżnicowana. Wszystkie „NK” były zakładane przez funkcjonariuszy Policji, większość podczas interwencji w miejscu zamieszkania osoby pokrzywdzonej. Uruchomienie procedury nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego.

Liczba Niebieskich Kart zakładanych przez przedstawicieli instytucji

lata	2018	2019	2020
Policja	18	12	20
GOPS	0	0	0
Oświata, inne	0	0	0

(źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego)

Realizując zadania zawarte w procedurze „Niebieskie Karty” pracownicy instytucji działają w oparciu o ścisłą współpracę wykorzystując swoje uprawnienia. Współpraca taka odbywa się w systemie interdyscyplinarnym w formule grupy roboczej. Zadaniem grupy roboczej jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz ich efektów. Liczba spotkań grup roboczych utrzymuje się na stałym poziomie.

Praca w ramach grup roboczych

lata	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych procedurą NK	18	12	21
Liczba spotkań GR	63	43	50
Liczba spotkań GZI	4	4	5

(źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego)

b) Działania interwencyjne. W przypadku przemocy w rodzinie działania pojedynczego człowieka, jednej instytucji nie przynoszą pożądanych efektów. Interwencja to pierwszy i podstawowy krok w procesie pomocy, jej celem jest zatrzymanie przemocy w rodzinie. Według przedstawionych statystyk z lat 2018-2020, dotyczących liczby podjętych interwencji wobec ofiar przemocy w rodzinie widać na przestrzeni tych lat wzrost liczby działań interwencyjnych w sytuacjach przemocy w rodzinie. Kampanie społeczne, medialne, konferencje i szkolenia dla pracowników służb uwrażliwiające na zjawisko przemocy w rodzinie spowodowały większą aktywność mieszkańców na rzecz ujawniania sytuacji przemocy w rodzinach.

Liczba rodzin objętych procedurą NK, których sprawy skierowano do instytucji

Instytucja	2018	2019	2020
GKRPA	13	8	16
Sąd Rejonowy	6	4	9
KPP	15	10	19
Prokuratura	0	0	0

(źródło: dane Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego)

W ramach pomocy osoby te skorzystały również ze wsparcia specjalistycznego m. in.: psychologicznego, psychoterapeutycznego, pedagogicznego, pracy socjalnej.

c) Szkolenia dla pracowników służb społecznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. System lokalny by sprawnie działać potrzebuje dobrze przygotowanych merytorycznie specjalistów. Przemoc w rodzinie jest obszarem wymagającym od specjalistów dużej wiedzy i zaangażowania w prowadzeniu działań mających na celu jej ograniczenie. Wielokrotnie, pracujący z osobami doświadczającymi krzywdy ze strony najbliższych mają poczucie bezradności w sytuacjach kiedy ofiary wycofują się z proponowanej im pomocy. Znajomość specyfiki obrazu psychologicznego przemocy, jej cyklów i faz, a także mechanizmów rządzących funkcjonowaniem ofiar i sprawców przemocy w rodzinie pomaga w prawidłowej ocenie sytuacji oraz pozwala udzielać adekwatnej pomocy. Dobre wyszkolenie zapobiega wystąpieniu wypalenia zawodowego. Pracując z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie trzeba mieć podstawową wiedzę z wielu obszarów

nie tylko psychologiczną, ale również prawną czy z zakresu pomocy społecznej i medycyny. Interdyscyplinarność działań zwiększa możliwości efektywnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, ale wymaga również umiejętności pracy zespołowej specjalistów różnych dziedzin. Pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS uczestniczą w szkoleniach z zakresu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Założenia programowe

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Malczyce zakłada realizację kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy jak i na edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie ich agresywnych postaw i zachowań, a także na edukację społeczności lokalnej w zakresie charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie oraz miejsc i form możliwej pomocy dla osób dotkniętych tym zjawiskiem lub będących jego świadkami.

Program i jego realizację cechować musi:

- **systemowość** – program dąży do rozwoju spójnego i wielopoziomowego systemu przeciwdziałania przemocy opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie, pomiędzy którymi istnieje relacja współpracy. Elementami takiego systemu na poziomie lokalnym są pracownicy wszystkich instytucji z danego terenu zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, włączeni w proces niesienia pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc. Pomiedzy specjalistami i instytucjami istnieje współdziałanie i kooperacja - we współpracy wypracowana jest i realizowana strategia pomocy rodzinie dotkniętej przemocą. System pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową opiera się o diagnozę problemu przemocy domowej uwzględniającą skalę zjawiska, ofertę placówek i instytucji w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, postawy, kompetencje i doświadczenia w zakresie pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową, możliwości i bariery podejmowania działań pomocowych.
- **interdyscyplinarność** – działania na rzecz rodziny są planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych placówek, organizacji i instytucji. Kluczowe znaczenie ma praca zespołowa, koordynacja działań i współpraca. Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, poprzez tworzenie sieci współpracy opartej o działanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Interdyscyplinarny sposób pracy zapobiega powielaniu działań przez poszczególne służby, oszczędza czas i pieniądze, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Praca w Zespole (grupach roboczych) daje możliwość uzyskania szerszej informacji o sytuacji osoby lub rodziny ofiary, dyskusji nad problemem klienta, utworzenia odpowiedniego planu pomocy i przede wszystkim pozwala podzielić zadania dla poszczególnych instytucji.

Cele programu

Cel główny: Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Malczyce, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cel główny jest realizowany poprzez cele szczegółowe:

- Interdyscyplinarną współpracę służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskiej Karty”;
- Zwiększenie skuteczności działań motywacyjno- interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- Podniesienie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej na temat przemocy w rodzinie. Wzmocnienie edukacyjno – informacyjne propagujące w społeczności lokalnej, świadome postawy negujące i przeciwstawiające się zjawiskom przemocy w rodzinie.
- Działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy.
- Podniesienie skuteczności działań służb świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;

- Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Cele będą realizowane poprzez:

- Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- Diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Malczyce,
- Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- Udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Realizacja celów programu zakłada:

- Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- Promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- Edukację w zakresie przemocy w rodzinie,
- Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Adresaci programu

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Malczyce, a w szczególności:

1. Ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.
2. Rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie.
3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z dziećmi oraz na rzecz pomocy rodzinie.
4. Przedstawiciele instytucji pomocowych pracujących na rzecz rodzin dotkniętych przemocą.
5. Przedstawiciele władz lokalnych oraz środowiska lokalnego.

Zasoby lokalne Gminy Malczyce oraz powiatowe w zakresie realizacji programu

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą m. in.:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malczycach;
 - Komenda Powiatowa Policji w Środzie Śląskiej, RD w Malczycach;
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - Placówki oświatowe;
 - Placówki ochrony zdrowia;
 - Organizacje pozarządowe,
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Środzie Śląskiej;
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
 - Sąd Rejonowy;
 - Prokuratura Rejonowa;
 - Psycholog;
 - Prawnik;
 - Terapeuta uzależnień;
 - Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację programu

Do czynników umożliwiających realizację Programu należą:

- Akty prawne regulujące system przeciwdziałania i rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie;
- Realizowana procedura „Niebieskiej Karty”;
- Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych, dzielnicowych;
- Gotowość do współpracy służb i instytucji na terenie gminy Malczyce oraz poza nią;
- Podnoszenie kwalifikacji i ciągłe doskonalenie zawodowe osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Silne więzi rodzinne;
- Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zagrożenia w realizacji zadań

Do zagrożeń utrudniających realizację Programu należą:

- Występowanie sprzeczności pomiędzy istniejącymi przepisami prawa, a możliwością ich zastosowania w praktyce przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości;
- Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów;
- Bierność świadków przemocy w rodzinie (rodzina, środowisko sąsiedzkie);
- Występowanie w rodzinach patologii (m. in. alkoholizm, przestępczość);
- Ubóstwo;
- Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy;
- Brak lub niewystarczająca współpraca interdyscyplinarna instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz placówek leczenia odwykowego (słaby przepływ informacji – czynnik ludzki, niedopracowane procedury);
- Niski poziom wiedzy społecznej nt. możliwości korzystania z pomocy;
- Rozpad więzi rodzinnych;
- Niska skuteczność oddziaływań terapeutycznych wobec osób uzależnionych;
- Niewystarczająca skuteczność oddziaływań interwencyjno-motywacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
- Niewystarczająca skuteczność oddziaływań interwencyjno-motywacyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Wdrażanie programu

Działania w ramach Programu:

- Współpraca w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, medyczne oraz socjalne;
- Współpraca między instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie jego skutkom;
- Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”;
- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
- Monitorowanie sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc;
- Praca socjalna;
- Prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych uświadamiających zagrożenia płynące z przemocy;
- Szkolenia dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc w celu podniesienia i doskonalenia swoich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem;
- Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności.

Harmonogram realizacji programu, sprawozdawczość

Program realizowany będzie na terenie Gminy Malczyce w latach 2021-2025. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej. GOPS do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Monitorowanie oraz środki na realizację programu

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące realizacji określonych działań w ramach poszczególnych celów, co umożliwi ocenę postępu jego realizacji. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu efektywności i skuteczności działań programowych.

Finansowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 odbywać się będzie ze środków własnych gminy, dotacji z budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

Podstawy prawne do opracowania i realizacji programu

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r. poz. 218 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r. poz. 2277 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz. 1876 ze zm.)

Podsumowanie

Należy kontynuować działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizować zadania zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Należy także rozpoznawać potrzeby osób uwikłanych w przemoc oraz środowisk profesjonalistów i wspierać osoby bezpośrednio pomagające doznającym i stosującym przemoc. Szczególne znaczenie ma rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej, dające gwarancję skuteczności podejmowanych działań w przeciwdziałaniu zjawisku przemocy i ochronie ofiar przemocy. Szczególne znaczenie ma uświadamianie dzieci i młodzieży w problem przemocy, rodzaje przemocy, zapobieganie zjawisku, podniesienie świadomości u dzieci i młodzieży w przyszłości może zniwelować negatywne zachowania.

Realizowanie zadań zawartych w prezentowanym Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar przemocy na lata 2021-2025 przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która jest konieczna aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy Malczyce
Monika Sywdzińska